

Koncepce rozvoje Institutu mezinárodních studií (2010):

Sluší se asi vztáhnout se ke koncepci ústavu, s níž jsem se hlásil do výběrového řízení v roce 2006 (koncepci z roku 2006 přikládám v příloze), resp. „vydat počet“ z mé činnosti jako ředitele IMS UK FSV v letech 2006-2010.

Klíčovým až palčivým problémem minulého období bylo finanční zajištění ústavu, které se zproblematicovalo v souvislosti se souběžným zavedením spoluúčasti na Výzkumném záměru, prosazením nového mzdového systému, nepřilíš vysokým růstem dotace na studenta a v souvislosti s tím vzniklého vnitřního dluhu, který se podařilo celý splatit v letech 2006-2008. Financování ústavu se začalo zlepšovat od roku 2007, a to v souvislosti s otevřením dvou oborů bakalářského kombinovaného studia, přípravou a postupným otevíráním anglojazyčných placených magisterských oborů a intenzivní publikační činností pracovníků ústavu (Výzkumný záměr). Otevření kombinovaného studia umožnilo stabilizovat rozpočet ústavu na úrovni dostačující k bezproblémovému financování pedagogické činnosti a provozu, navýšení prostředků Výzkumného záměru vytvořilo fond k motivačnímu vyplácení odměn za dobré publikační výsledky a placené studijní obory vytvářejí dodatečné prostředky umožňující jak motivačně pojaté odměňování lidí vyučujících cizojazyčně, tak personální rozvoj, zejména ukotvení mladších pracovníků na ústavu, případně využívání pedagogických a publikačních služeb externích kolegů.

Vyřešení (alespoň snad zatím) finanční situace umožnilo stabilizaci personální, pro kterou se základní platformou stal zejména Výzkumný záměr. Do něj bylo přijato v roce 2005 deset tehdejších doktorandů, z nichž šest obhájilo své disertace, s Výzkumným záměrem související (některé disertace již vyšly a další jsou v tisku nebo se k tisku připravují), pouze v případě jedné katedry došlo k výraznému skluzu, který se řeší s její vedoucí. Na místa uvolněná těmito doktorandy nebo dalšími kolegy, kteří se z různých důvodů účasti na VZ vzdali, byli přijati další doktorandi. Personální stabilizace tak vyvolala i efekt kvalifikačního vzestupu pracovníků IMS, což se týká vlastně i několika starších kolegů, kteří dodělávali nebo dodělávají doktorské studium (to jsou dva další hotové doktoráty, jeden ve fázi před odevzdáním disertace a jeden uprostřed práce na ní). Kromě doktorátů tak byla úspěšně dokončena i dvě habilitační řízení čerstvých „třicátníků“ a přípravou svého habilitačního řízení se zabývají nedávno hotoví doktorandi.

Relativně dobrá personální situace (stále není ideální v tom smyslu, že ve srovnání se západními universitami je počet studentů rozpočtený na pedagogy dosti vysoký) umožnila intenzivní rozvoj mezinárodní spolupráce na úrovni pedagogické i vědecké a vzájemná provázanost personální stabilizace a rozvoje cizojazyčné výuky vydala své výsledky ve faktu, že v režimu mezinárodní spolupráce dnes IMS provozuje na bakalářské úrovni bilinguální studijní obor Česko-německá studia (s Universität Regensburg) a na magisterské úrovni anglojazyčné programy Euromasters/Transatlantic Masters (Bath University a Humboldt Universität) a Central and Eastern European Studies/International Master in Economy, State and Society (University College of London, Tartu University, Helsinky University, Corvinus University, Uniwersytet Jagielloński, Státní ekonomická univerzita v Moskvě). Ve vlastní režii pak IMS ve školním roce 2010/2011 otevřel magisterské studijní obory Balkan, Eurasian and Central European Studies a Central European Comparative Studies, po akreditaci a na studenty ve školním roce 2011/2012 čeká obor European Studies a před projednáním v akreditační komisi MŠMT je magisterský obor Transatlantic Studies, který bude otevřen taktéž ve školním roce 2012/2012. Od loňského školního roku také ústav otevřel letní školu, kterou pořádá dvakrát za akademický rok.

Dobře se dařilo také výzkumu, což se projevilo mj. i na faktu, že IMS se díky publikačnímu úsilí svých pracovníků (ať již v rámci Výzkumného záměru nebo formou domácích a zahraničních

grantů) vyhoupl výsledkově (a následně i finančně) na dobrou pozici v rámci UK FSV, dobrou zprávou je také nemalý počet studentských grantů úspěšně zadaných v rámci UK FSV jakož i získání všech pěti přihlášených projektů v rámci nové soutěže o specifický výzkum na UK, někteří doktorandi mohli své projekty ukončit v opoře o granty GA ČR.

Výuková oblast na „domácí frontě“ zahrnuje diskusi a pohyb na úrovni všech tří cyklů. V případě bakalářského studia byl prosazen a do praxe pevně zaveden seminární systém výuky, který zejména v případě povinných předmětů znamená výrazné zapojení studentů do výukového procesu a vede ústav od masového stylu výuky k intenzivní práci v menších skupinách, došlo také k racionální redukci povinně volitelných předmětů buď jejich „obročním“ vypisováním nebo jejich využitím v seminářích k povinným předmětům nebo prostým zrušením. Osvědčil se také systém tematicky zaměřených bakalářských seminářů, z nichž vycházející nejlepší práce jsou publikovány v řadě *Juvenilia Territoria* (po přestávce zaviněné víceméně nedostatkem peněz se řada od letošního roku opět dává do pohybu – zatím vyšly tři svazky, z toho jeden mezinárodní ve spolupráci s Vídeňskou univerzitou).

V magistrech se v daném systému katedry a obory pohybují podle vedení svých vedoucích a garantů oborů, obecnou snahou je především zvyšovat kvalitu těchto oborů formou kvalifikačního vzestup pracovníků a jejich kvalitní publikační činnosti, vytvářením metodicky a nárokově vyrovnaného prostředí a snahou tlačit studenty k produkování publikovatelných diplomních prací.

Na doktorské úrovni došlo k úpravě akreditací obou studijních oborů (*Moderní dějiny a Mezinárodní teritoriální studia*), které se ze tříletých staly čtyřletými s tím, že tato proměna sebou nese větší tlak na studenty, jehož součástí je mj. i právě probíhající přísná prověrka stavu studia jednotlivých studentů vedená snahou ponechat na ústavu jen ty, kteří mají o studium opravdu zájem. Pozitivním rysem minulého období je rostoucí množství vydaných věcí, kterými aktivní doktorandi přispívají k publikačnímu výkonu institutu a fakulty v rámci Výzkumného záměru a svých individuálních grantů.

Ústav systematizoval i svou publikační platformu, když původně nepravidelné periodikum *Studia Territoria* AUC převedl do podoby čtvrtletníku, jenž byl v roce 2009 zařazen do národního registru recenzovaných časopisů; v tomto roce začala vedle časopisu, resp. paralelně s ním vycházet i řada *Supplementa*, otiskující atypické texty typu konference nebo texty rozsahem převyšující standardní články.

Léta 2006-2010 bych označil jako období, v němž si ústav vytvářel základní formy a tvary své existence, které jsou nutné pro jeho další fungování v akademickém prostředí nejen českém, ale i zahraničním. Jednoznačným dluhem tohoto období, jenž jde na můj vrub, je v první řadě slabší důraz na obsahy těchto forem a tvarů, resp. na jejich účelnost, efektivitu a kvalitu. V řadě ohledů, zvláště tam, kde vývoj probíhal relativně rychle až překotně nebo tam, kde byly malé zkušenosti s určitým typem inovací a víceméně se improvizovalo, zůstává mnoho věcí k nápravě a zlepšení, což by vlastně mělo být náplní mého dalšího působení ve funkci ředitele IMS. Nepůjde již tedy tolik o extenzivní rozvoj, ale o soustředění se na vnitřní kvality ústavu. Druhou oblastí, kde ústav musí zlepšit svůj výkon, je jeho účinná prezentace navenek, získávání kvalitních uchazečů jakož kvalitní uplatnění absolventů a systematická práce s nimi. Některé z těchto problémů mají obecnější charakter a týkají se ústavu jako celku, jiné jsou specifické pro ty které obory a je nutné je řešit ve stanovených kompetenčních rámcích formou dohody. Jako další palčivý problém pocítuji (a nejen já) malý prostor pro společnou diskusi – v uplynulém školním roce byl zorganizován cyklus přednášek, ale návštěvnost byla dosti fatální.

Z obecných problémů, kterými je nutné se zabývat, vidím jako klíčové tyto věci:

1. Co do kvality nevyrovnaný výkon pedagogický a vědecký:

- a) Hodnocení výuky, zkušenosti od státnic jakož i křížově ověřované zkušenosti pedagogů se stejnými studenty v různých kursech ukazují různě uplatňovanou náročnost, často dosti odlišnou ochotu učitelů investovat své úsilí a čas do skutečně kvalitní výuky a zejména do kvalitního vyhodnocování studentských výstupů z kursů, a to jak u denního, tak u kombinovaného studia. Nízká „posudková kultura“ je nebezpečná věc a ohrožuje ústav zevnitř i navenek. Studenti, kteří mají zkušenost s „lehkou“ cestou, si na ni zvykají a požadují takový přístup i po náročných vyučujících, popřípadě jim jejich nároky vytýkají jako něco mimořádného. Ještě výrazněji tento problém vystupuje u posudků na závěrečné kvalifikační práce. Dobrý ústav si nemůže dovolit špatné posudky, protože to sebou nese implicitní riziko „vypouštění“ špatných prací a vytváří systémový problém
- b) Přestože IMS v posledních letech vykazuje rostoucí publikační aktivity, je tu problém jejich nevyrovnanosti, a to jednak ve smyslu kvality a podílu, jednak ve smyslu typu výstupů. V prvním ohledu je nutné více dbát na kontrolu publikační činnosti (aby všichni publikovali včas a to co mají) zejména formou vzájemného čtení textů na katedrách i mimo ně vyloučit možnost, že ústav budou opouštět slabé texty. V druhém ohledu nejde ani tolik o to, že by se veškeré publikační aktivity musely podřizovat ne vždy racionálním modelům jejich hodnocení, ale spíše o to, aby výstupy byly zpracovávány odpovídající formou v odpovídajících termínech. V neposlední řadě se musí hledět na to, aby trvala relativně slušná úspěšnost při podávání grantů doma i v zahraničí
- c) Dosáhnout pravidelného a standardního modelu vydávání ústavního časopisu Studia Territorialia AUC včetně nových Supplement

2. Vnější tvář IMS:

- a) V souvislosti s vývojem fakultní koncepce PR dostat institut více do veřejného povědomí doma i v zahraničí formou propagace výsledků, nabídkou cizojazyčných kursů a letní školy při uchování kvality všech těchto činností
- b) kvalitní webové stránky institutu
- c) práce s absolventy všech úrovní vytvořením a organizací ústavních alumni

3. Vnitřní tvář IMS

- a) vytvoření regulérní a pravidelné diskusní platformy pro vyučující, doktorandy i studenty
- b) formování kooperujícího a učitelsky a badatelsky více integrovaného týmu

4. Pokračování trendů zahájených v minulém období, zejména pak:

- a) konverze obou doktorských studijních oborů do cizojazyčné mutace
- b) využití existujících cizojazyčných oborů k vytváření double/joint degrees se zahraničními partnery

V Praze dne 15.9.2010

Jiří Vykoukal